EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 28.10.2020.
SWD(2020) 239 final

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS

IETEKMES NOVĒRTĒJUMA KOPSAVILKUMA ZIŅOJUMS

Pavaddokuments dokumentam

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido Eiropas Savienības vienloga vidi muitas jomā un groza Regulu (ES) Nr. 952/2013

{COM(2020) 673 final} - {SEC(2020) 360 final} - {SWD(2020) 237 final} - {SWD(2020) 238 final}

Kopsavilkums

Ietekmes novērtējums par iniciatīvu "ES vienloga vide muitas jomā"

A. Rīcības nepieciešamība

Pamatojums Risināmā problēma

Netraucētai pārrobežu tirdzniecības plūsmai ir vajadzīgas efektīvas muitošanas un kontroles procedūras, kas nodrošina ES iedzīvotāju un uzņēmumu drošību un drošumu. Tas daļēji tiek panākts, izmantojot Savienības Muitas kodeksā paredzētās elektroniskās sistēmas, ar kurām papīra formas procedūras tiek aizstātas ar elektroniskām. Tomēr pie ārējām robežām ir jākontrole izpilde arī vairāk nekā 60 ES tiesību aktiem ārpus muitas jomas, kā arī valstu tiesību akti ārpus muitas jomas (veselības un drošības, vides, lauksaimniecības, zivsaimniecības, starptautiskā kultūras mantojuma, tirgus uzraudzības u.c. jomās). Tam nepieciešami citi dokumenti, kas nav muitas deklarācijas, un tas skar līdz pat 13 % no gandrīz 300 miljoniem preču pārvietojumu gadā, turklāt daudzas no šīm precēm ir paaugstināta riska preces. Tā kā iestādes bieži strādā sadrumstaloti, izmantojot nesaskaņotas sistēmas un procesus, daudzas preces tiek apstrādātas neefektīvi – tas veicina kļūdas un krāpšanu. Piemēram, dažas atļaujas ļauj sadalīt preču daudzumus pa vairākām muitas deklarācijām, un tās ir derīgas visā ES. Tā kā iestādēm ir jāpārbauda jau izmantotie daudzumi, manuālās pārbaudes ir gan laikietilpīgas, gan nepietiekami precīzas. Šīs problēmas nevar atrisināt bez jaunas ES rīcības, daļēji tāpēc, ka tās ir saistītas ar ES formalitātēm. Arī valstu centieni bieži vien ir sadrumstaloti un varētu vēl saasināt problēmu sadarbspējas trūkuma un tirdzniecības pārrobežu rakstura dēļ. Visbūtiskākā ES iniciatīva šajā jomā – *EU CSW-CERTEX* – ir bijusi zināmā mērā veiksmīga, taču tā ir tikai brīvprātīga un tai ir ierobežota darbības joma.

Paredzamie šīs iniciatīvas mērķi

Vispārējais mērķis ir uzlabot regulatīvo prasību izpildes kontroli, lai uzlabotu ES aizsardzību un atvieglotu starptautisko tirdzniecību. Lai sasniegtu šo mērķi, iniciatīva:

- definē pārvaldības sistēmu ciešākai sadarbībai starp muitas dienestiem un kompetentajām partneriestādēm un izstrādā sadarbspējīgus risinājumus, kur tie ir vērtīgi un lietderīgi;
- uzlabo starptautiskajā tirdzniecībā iesaistīto regulatīvo iestāžu darba praksi, lai nodrošinātu procesu lielāku automatizācijas, elektronizācijas un integrācijas pakāpi preču administratīvās noformēšanas jomā;
- nosaka datu saskaņošanas satvaru un ļauj atkalizmantot datus, lai izpildītu dažādās formalitātes, ko starptautiskajā tirdzniecībā pieprasa muitas dienesti un citas nemuitas iestādes.

ES līmeņa rīcības pievienotā vērtība

Konstatētās problēmas pēc būtības ir transnacionālas, jo tās ietver preču pārrobežu pārvietošanu, un jebkurai kļūdai vai krāpšanai, kas notiek atsevišķā dalībvalstī, var būt ietekme ES mērogā. Ņemot vērā ES atbildību par muitas savienību un attiecīgajām nemuitas regulatīvajām prasībām, ES var koordinēt rīcību, novērst sadrumstalotību un radīt apjomradītus ietaupījumus. Pašreizējie un plānotie pasākumi ir izrādījušies nepietiekami, jo: i) ilgstoša sadrumstalotība/sadarbspējas trūkums ierobežo pakāpeniskas digitalizācijas un modernizācijas priekšrocības; ii) resursu ierobežojumu dēļ valstu iniciatīvu nav daudz un tās neļauj veikt dažas pamatfunkcijas, piemēram, daudzuma pārvaldību ES līmenī; iii) *EU CSW-CERTEX* (brīvprātīga iniciatīva) radītais impulss ietu zudumā, ja tai nesekotu obligāta rīcība.

B. Risinājumi

Apsvērtie leģislatīvie un neleģislatīvie politikas risinājumi. Vēlamā risinājuma pamatojums Pamatojums

Tika noteikti astoņi risinājumi. Tie neveido sarakstu, no kura varētu izvēlēties vienu iespēju, bet drīzāk ir iedalāmi trīs plašās kategorijās, kuras varētu apvienot, lai veidotu turpmāku politikas izvēli.

- I kategorija (1.-4. risinājums; iespējama risinājumu apvienošana): risinājumi sadarbībai starp pārvaldes iestādēm, kas atvieglotu informācijas apmaiņu starp muitas dienestiem un kompetentajām partneriestādēm. Katram risinājumam ir atšķirīga darbības joma. 1. risinājums padara *EU CSW-CERTEX* obligātu un aptver ES regulatīvās prasības, kuras tiek pārvaldītas ES līmenī, nodrošinot automatizētu daudzuma pārvaldības funkcijionalitāti. 2. risinājums attiecas uz ES regulatīvajām prasībām, kas tiek pārvaldītas valstu elektroniskajās sistēmās. 3. risinājums aptver valstu regulatīvās prasības un 4. risinājums – trešo valstu dokumentus.
- II kategorija (5.-7. risinājums; iespējams tikai viens risinājums): risinājumi uzņēmumu sadarbībai ar pārvaldes iestādēm, kā mērķis ir uzlabot uzņēmēju sadarbību ar iestādēm. Ar 5. risinājumu tiek izveidots saskaņots tirgotāju portāls ES dokumentu pārvaldībai. Ar 6. risinājumu tiek izveidotas vienloga vides valstu līmenī, lai uzņēmējiem nodrošinātu saskaņotus kontaktpunktus. Ar 7. risinājumu tiek izveidots vienots kontaktpunkts ES līmenī.
- III kategorija (8. risinājums): transversāls risinājums, lai racionalizētu veidu, kā muitas dienesti un kompetentās partneriestādes identificē uzņēmējus. Tas balstītos uz esošās uzņēmēju reģistrācijas un identifikācijas (*EORI*) sistēmas plašāku izmantošanu vai nu reģistrācijai un validācijai (8i. risinājums), vai tikai validācijai (8ii. risinājums).

Pēc skrīninga 1., 2., 6., 7. un 8ii. risinājums tika saglabāts padziļinātai analīzei. Ietekmes analīzē visiem risinājumiem tika konstatēta līdzīga ietekme. Tieša ekonomiskā ietekme ietvertu vienreizējas īstenošanas izmaksas un regulārās izmaksas, kā arī ietaupījumus no administratīvā sloga samazināšanas muitas dienestiem, kompetentajām partneriestādēm un uzņēmējiem, kad tie īsteno ES tiesību aktus un nodarbojas ar preču administratīvo noformēšanu. Tiktu panākti arī daži (nekvantitatīvi)

tirdzniecības ieguvumi. Sadarbības uzlabošana un informācijas apmaiņas atvieglošana starp iestādēm, kas atbildīgas par preču administratīvo noformēšanu, ļautu arī uzlabot riska pārvaldības procesus un samazināt krāpšanas un cilvēka kļūdu gadījumus. Tas savukārt uzlabotu tiesību aktu ārpus muitas jomas ievērošanu un izpildes kontroli, kā arī radītu ar to saistītos ieguvumus sociālajā un vides jomā.

Lai noteiktu vēlamo risinājumu, dažādi risinājumu kopumi tika salīdzināti no efektivitātes (t. i., attiecīgo regulatīvo prasību izpildes kontroles un tirdzniecības atvieglošanas), lietderības, saskaņotības ar citām politikas jomām un proporcionalitātes viedokļa. Tas parādīja, ka lielākos ieguvumus var panākt tikai ar risinājumu kopumiem, kas ietver gan I, gan II kategorijas risinājumus, savukārt 8ii. risinājums papildina jebkuru risinājumu kopumu. Tika atzīts, ka 1. un 6. risinājums ir rentabls, saskaņots un samērīgs, savukārt 2. un (sevišķi) 7. risinājums bija ļoti problemātisks, no šiem aspektiem raugoties. Tādējādi vēlamais risinājumu kopums ir 1.+ 6.+ 8ii. risinājums.

Atbalsts konkrētajiem risinājumiem

Plašās apspriešanās laikā dalībvalstu iestādes un uzņēmēji pauda šādus viedokļus.

- 1. risinājums: gandrīz vienprātīgs atbalsts, kura pamatā ir tā priekšgājēja *EU CSW-CERTEX* gūtie panākumi, nozīmīgi paredzamie ieguvumi un salīdzinoši nelielas īstenošanas izmaksas.
- 2. risinājums: tikai neliels atbalsts sarežģītības un augsto īstenošanas izmaksu, kā arī ierobežoto ieguvumu dēļ.
- 6. risinājums: vidējs līdz spēcīgs atbalsts. Uzņēmēji atzinīgi novērtēja tā spēju atvieglot tirdzniecību, ar pilnīgu "vienloga vides" koncepciju nodrošinot vienotu piekļuves punktu administratīvās noformēšanas prasību izpildei.
- 7. risinājums: ļoti ierobežots atbalsts sarežģītības un ļoti augsto izmaksu dēļ. Uzņēmēji pozitīvi vērtēja tā spēju racionalizēt un saskaņot muitas procesus visā ES.
- 8ii. risinājums: lai gan tā darbības joma ir ierobežota, gandrīz visas ieinteresētās personas to atbalstīja kā veidu procesu racionalizēšanai.

C. Vēlamā risinājuma ietekme

Ieguvumi no vēlamā risinājuma (ja nav, no galvenajiem risinājumiem)

Vēlamais politikas pasākumu kopums (1.+ 6.+ 8.ii risinājums) sniedz vairākas salīdzinošas priekšrocības. Tas saņēma ieinteresēto personu vislielāko atbalstu. Paredzams arī, ka tas radīs ievērojamus tiešus ekonomiskus ieguvumus, kopsummā no 209,4 miljoniem līdz 311,5 miljoniem EUR gadā, tiklīdz tas būs pilnībā nodots ekspluatācijā (t. i., pēc pakāpeniskas īstenošanas 7 gadu laikā). Lai gan kopējais ekonomiskais ieguvums ir mazāks nekā visekspansīvākajām risinājumu paketēm, vēlamā risinājumu kopuma izmaksu lietderība ir gandrīz 1,5 reizes lielāka, kas liecina par tā proporcionalitāti. Tas papildina plašākus tirdzniecības ieguvumus, kas, visticamāk, būs ievērojami, bet nav kvantificējami. Attiecībā uz ietekmi uz vidi un sociālo jomu šajā paketē būtu apvienoti galvenie ieguvumi no 1. risinājuma ar papildu ieguvumiem no lielākas datu saskaņošanas un sadarbspējas, kas sagaidāmi no 6. risinājuma, kā arī papildu ieguvumi no 8ii. risinājuma saistībā ar uzņēmēju labāku identifikāciju. Neiekļaujot 2. variantu, būtu jāatsakās tikai no nelieliem ieguvumiem. Kopumā var teikt, ka šī pakete maksimāli palielina ES spēju darboties par vienloga koncepcijas katalizatoru, nodrošinot pamatu ES politikas efektīvai un samērīgai īstenošanai un apliecinot izmaksu lietderību.

Vēlamā risinājuma izmaksas (ja nav, galveno risinājumu izmaksas)

Vienreizējās īstenošanas izmaksas un regulārās izmaksas segtu Eiropas Komisija un valstu iestādes. Īstenošanas izmaksas ietver IT izdevumus, procesa izmaiņu pārvaldību, apmācību un atbalstu, un paredzams, ka tās tiks pakāpeniski sadalītas 7 gadu laikā. Vēlāk regulārās izmaksas ietvers uzturēšanu, periodisku atjaunināšanu, atbalstu un ikdienas darbību. Aplēstās izmaksas ir šādas (milj. EUR, zemākās un augstākās izmaksas, izņemot EK izmaksas).

Kopā par pakāpenisko īstenošanu 1.–7. gadā	EK	64,73	Kopā gadā, tiklīdz sistēma sāks darboties pilnā apjomā, sākot no 8. gada	EK	6,35
	Kopā dalībvalstu iestādes	64,38 līdz 127,73		Kopā dalībvalstu iestādes	5,91 līdz 11,75
	Kopā	129,11 līdz 192,46		Kopā	12,26 līdz 18,10

Ietekme uz uzņēmumiem, MVU un mikrouzņēmumiem

Galvenās problēmas skar uzņēmumus, jo īpaši MVU, un tāpēc iniciatīva ir vērsta uz tirdzniecības atvieglošanu un administratīvā sloga samazināšanu, jo īpaši ietaupot laiku un padarot administratīvo noformēšanu vienkāršāku un automatizētāku. Tiek lēsts, ka vēlamais risinājumu kopums pakāpeniskās īstenošanas 7 gados dos labumu uzņēmējiem 494,1 miljonu līdz 688,4 miljonu EUR apmērā, kam sekos ikgadējs ieguvums no 141,2 miljoniem līdz 196,7 miljoniem EUR; papildus vēl ir tirdzniecības ieguvumi, kurus nav iespējams kvantificēt. Tā kā uzņēmumiem nebūs jāiegādājas jaunas iekārtas vai ātri jāpārņem jauni procesi, izmaksas tiek uzskatītas par niecīgām.

Nozīmīga ietekme uz valstu budžetiem un administrācijām

Šī iniciatīva izmanto Komisijas potenciālu gūt apjomradītus ietaupījumus. Tomēr administrācijām ir ievērojamas izmaksas saistībā ar izdevumiem par IT aparatūru un programmatūru, procesa izmaiņu pārvaldību, apmācību un atbalstu, kā izklāstīts iepriekš.

Cita būtiska ietekme

Plaša apspriešanās ar ieinteresētajām personām un līdzīgu iniciatīvu izskatīšana citās dalībvalstīs neuzrādīja nekādu citu ietekmi, izņemot jau konstatēto. Lai gan varētu rasties jautājumi par uzņēmēju datu aizsardzību un drošību, tie tiks risināti saskaņā ar attiecīgajiem ES tiesību aktiem.

D. Turpmākā rīcība

Politikas pārskatīšanas termiņš

Ir izstrādāti regulāras pārraudzības un periodiskas novērtēšanas plāni. Uzraudzība balstīsies uz avotiem gan ES līmenī (piemēram, sasniedzamie rezultāti IT jomā un statistika), gan valstu līmenī (piemēram, dati par administratīvās noformēšanas ātrumu). Novērtēšana notiks 6 gadus pēc tiesību akta stāšanās spēkā un pēc tam reizi 3 gados.